

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **S. R.**

oskarżonego z art. 212 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 marca 2024 r.,

wniosku sędziego Sądu Najwyższego Barbary Skoczkovskiej

o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego Romualda Dalewskiego i Pawła Czubika  
od udziału w sprawie II KB 3/24,

na podstawie art. 42 § 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego Romualda Dalewskiego  
i Pawła Czubika od udziału w sprawie o sygn. akt II KB 3/24**

## UZASADNIENIE

Wniosek SSN Barbary Skoczkovskiej o wyłączenie SSN Romualda Dalewskiego i SSN Pawła Czubika od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II KB 3/24, w przedmiocie ponownego rozpoznania wniosku o zbadanie spełnienia przez sędzię Sądu Okręgowego w Warszawie I. S. wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. akt X Ko 48/24, zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22, której nadano

moc zasady prawnej, a więc wiążącą wszystkie składy Sądu Najwyższego (art. 88 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym – Dz. U. 2023.1093 tekst jedn.), pojęcie „sprawy”, o jakim mowa w art. 40 i art. 41 § 1 k.p.k., odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się również, że instytucja wyłączenia sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.) znajduje zastosowanie także w przypadku rozpoznawania wniosku o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2024 r., I ZO 121/23 i powołane tam orzeczenia).

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k., sędzia ulega wyłączeniu od rozpoznania sprawy, jeśli istnieje okoliczność mogąca wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności przy jej rozpoznawaniu. O potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia sędziego decyduje między innymi ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy, takie okoliczności, które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego (zob. postanowienie SN z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21). Oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego należy wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do wprowadzanych zmian w sądownictwie, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej na stanowisko sędziego, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. Przy spolaryzowaniu nastrojów społecznych, a w szczególności w środowisku sędziowskim, brak jest w tej sytuacji możliwości obiektywnego przekonania przeciętnie rozsądnej osoby, że zaistniałe okoliczności nie będą rzutowały na bezstronne osądzenie spraw (por. wyrok SN z dnia 14 grudnia 2021 r., II KK 426/21).

Każda okoliczność mogąca wywołać tę wątpliwość, musi wpływać na ocenę bezstronności. Są to, między innymi, okoliczności powołania sędziego Sądu Najwyższego na urząd, te wynikające ze sfery życia prywatnego, jak również związane ze sposobem procedowania w dotychczas rozpoznawanych sprawach (por. postanowienie SN z dnia 14 października 2022 r., V KB 6/22). W judykaturze zaproponowano, aby ocena zasadności tego rodzaju wątpliwości była przeprowadzana za pomocą tzw. „testu przeciętnego obserwatora”, co polega na przyjęciu, że przyczyna jest uzasadniona, jeżeli jest ona w stanie wywołać wątpliwości co do bezstronności u nieuprzedzonego w jakimkolwiek kierunku członka społeczeństwa, zakładając wszak, że znajdowałby się on w sytuacji wnioskującego (zob. wyroki SN z dni: 18 marca 2009 r., IV KK 380/08; 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08; 8 lutego 2011 r., V KK 227/10). Odwołanie się do oceny dokonanej przez przeciętnego, rozsądnego i logicznie rozumującego obserwatora procesu, który nie jest zainteresowany jego wynikiem, pozwala oprzeć rozstrzygnięcie na zobiektywizowanych przesłankach. Również w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje się na aspekt obiektywnej bezstronności dodając, że w przypadku kryterium obiektywnego trzeba rozważyć, czy istnieją podlegające ustaleniu fakty, które mogą wzbudzić wątpliwości co do bezstronności. W tej mierze ma znaczenie także odbiór w oczach opinii publicznej (zob. wyroki ETPC z dnia 10 października 2000 r., nr 42095/98, *Daktaras przeciwko Litwie* oraz z dnia 10 kwietnia 2003 r., nr 39731/98, *Sigurdsson przeciwko Islandii*).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że złożony przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej wniosek o zainicjowanie postępowania na podstawie art. 42a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ustroju sądów powszechnych (dalej: usp) opiera się, w istotnej części, na okolicznościach związanych z powołaniem objętej tym wnioskiem SSO I. S. na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, którą ukształtowano na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Na te okoliczności powołał się również Sąd Okręgowy w Warszawie, który postanowieniem z dnia 22 lutego 2024 r na podstawie art. 42a § 3 i 11 usp wyłączył SSO I. S. od rozpoznania sprawy o sygn. akt X Ko 48/24. Z kolei okolicznością

znaną Sądowi Najwyższemu z urzędu jest, że wyznaczeni do pięcioosobowego składu orzekającego sędzia SN Romuald Dalewski i sędzia SN Paweł Czubik również zostali powołani do pełnienia urzędu na wniosek tego samego organu. Tym samym sędziowie ci, zasiadając w składzie przeprowadzającym tzw. test sędziego, zmuszeni byłiby do zajęcia stanowiska odnośnie do okoliczności, która także ich bezpośrednio dotyczy, albowiem jest związana z ich własną procedurą nominacyjną. Problem ten jest dostrzegalny już na pierwszy rzut oka, a jego znaczenie dla możliwości bezstronnego rozpoznania wniosku SSO I. S. o ponowne rozpoznanie sprawy o sygn. akt X Ko 48/24 jest oczywiste i zrozumiałe dla każdego postronnego obserwatora procesu. W tej sytuacji wypowiedanie się przez SSN Romualda Dalewskiego i SSN Pawła Czubika co do rozpoznawanej kwestii mogłoby zostać odebrane jako postąpienie nieutrwalające obrazu Sądu Najwyższego jako działającego w warunkach bezstronności.

W świetle powyższego należało uznać, że udział tych dwóch wskazanych we wniosku SSN Barbary Skoczkowskiej – wyznaczonych do rozpoznania sprawy sędziów stanowiłby naruszenie zakazu *nemo iudex in causa sua* oraz mógłby prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, co mogłoby skutkować m.in. odpowiedzialnością odszkodowawczą Państwa Polskiego.

Kierując się powyższymi względami, należało wyłączyć sędziów Sądu Najwyższego Romualda Dalewskiego i Pawła Czubika od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II KB 3/24

[J.J.]

(r.g.)

